

Sadarbības sistēmu izpētes metodikas pielietošanas iespējas klastera dalībnieku identificēšanai.

Dr. oec. Dace Kaufmane

LLU

Ekonomikas un sabiedrības attīstības fakultāte

Tūrisma sadarbības sistēmu izpētes metodoloģija.

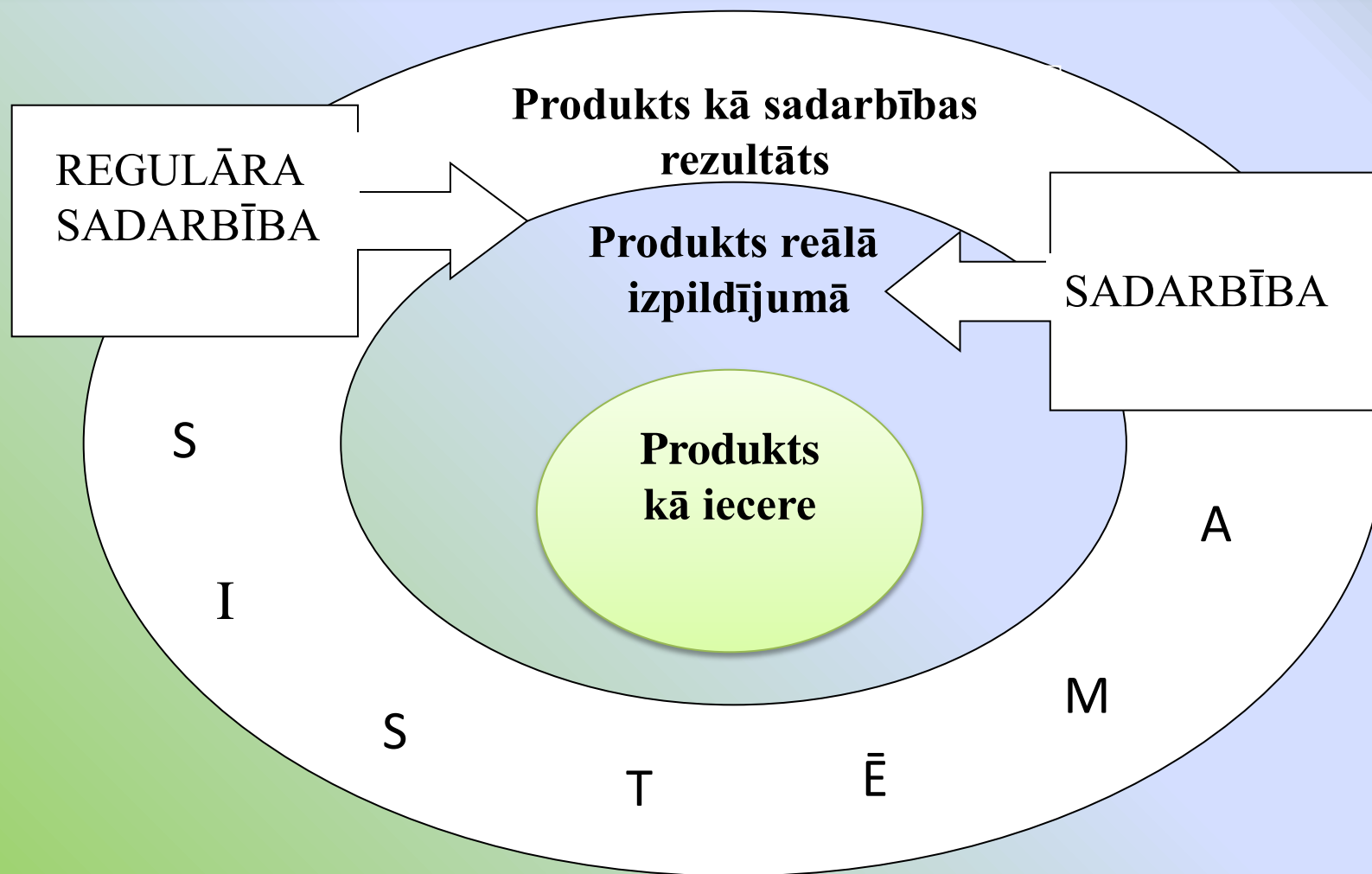
Sadarbības sistēmu izpētei lauku tūrismā integrētas trīs sociālo zinātņu metodes:

- sistēmas pieeja tūrisma analīzē;
- sociālo tīklu analīze;
- tiešā aptaujas metodes – dziļās un standartizētās intervijas datu ieguvei.

Sistēmpieeja.

Sistēmpieeja tūrisma nozares analīzē
atklāj tūrisma nozares saikni ar pārējām
tautsaimniecības nozarēm un sadarbības virzienus
tūrisma produkta veidošanā.

Sadarbība tūrisma produkta veidošanā.

Sociālo tīklu analīzes metodes principi.

- Sociālo tīklu analīze ir metode, ar kuru pēta sociālās attiecības starp indivīdiem, organizācijām un resursu “plūsmu” starp tīkla dalībniekiem.
- Modelējot sociālos tīklus, sociālais objekts jāapskata kā sistēma.

Metodoloģijas aprobācijas 2 posmi.

1. Posms.

Pilotpētījums - dziļo interviju rezultāti ļauj savienot sociālo tīklu pieeju un sistēmpieeju.

2. Posms.

Metožu apvienojums rada iespēju strukturēt instrumentāriju un turpināt sadarbības izpēti ar standartizētajām intervijām.

Aptaujāti 75 pakalpojumu sniedzēji lauku tūrismā un atklāti 28 atšķirīgi sadarbības partneri.

Instrumentārijs sadarbības sistēmu identificēšanai tūrismā.

Sadarbības indikatori	Sadarbības partneru grupas															
	<i>pakalpojumu piedāvātāji</i>				<i>institūcijas</i>				<i>pievilcības veidotāji</i>				<i>piegādātāji</i>			
	n_1	n_2	n_3	n_n	n_1	n_2	n_3	n_n	n_1	n_2	n_3	n_n	n_1	n_2	n_3	n_n
Motivācijas:	X	-	X	X	-	-	X	-	X	-	X	-	X	X	-	-
Biežums:	X	-	X	X	-	-	X	-	X	-	X	-	X	X	-	-
Raksturs:	X	-	X	X	-	-	X	-	X	-	X	-	X	X	-	-
Rezultāti:	X	-	X	X	-	-	X	-	X	-	X	-	X	X	-	-

Rezultāti.

Atklātas deviņas sadarbības sistēmu variācijas
lauku tūrismā.

Sadarbības motīvus raksturojošās sistēmu variācijas lauku tūrismā Zemgalē.

- sistēma, ko veido motivācija sadarboties informācijas nolūkos;
- sistēma, ko veido motivācija pēc zināšanām;
- sistēma, ko veido motivācija sadarboties tūrisma produkta veidošanā;
- sistēma, ko veido vajadzība pēc drošības.

Sadarbības rezultātus raksturojošās sadarbības sistēmu variācijas Zemgalē.

S
A
D
A
R
B
Ī
B
A
S

R
E
Z
U
L
T
Ā
T
I

Atpazīstamība

NVO, pasākumu organizētāji, TIC, izdevniecības, tūrisma aģentūras, sporta organizācijas, muzeji, kolekcionāri, nozares asociācijas, reklāmas aģentūras, kultūras iestādes, mediji, izglītības iestādes, Lauku konsultāciju biroji, amatnieki, lauku tūrisma uzņēmēji, pašvaldības, LAD, papildus piedāvājuma veidotāji.

Jaunas zināšanas

Nozares asociācijas, Lauku konsultāciju biroji, NVO, pasākumu organizētāji muzeji, kolekcionāri, izglītības iestādes, TIC, tūrisma aģentūras, kultūras iestādes, LAD, lauku tūrisma uzņēmumi, pašvaldības, amatnieki, mediji.

Jauns piedāvājums

Suvenīru ražotāji, LAD, pasākumu organizētāji, papildus piedāvājuma veidotāji, amatnieki, noma, izdevniecības, transporta, ēdināšanas uzņēmumi, viesnīcas, muzeji, kolekcionāri, NVO, zemnieku saimniecības, nozares asociācijas, sporta organizācijas, kultūras, izglītības iestādes, lauku konsultāciju biroji.

Peļņa

Sporta organizācijas, pasākumu organizētāji, NVO, tūrisma aģentūras, nozares asociācijas, papildus pied. veidotāji, reklāmas aģentūras, LAD, kultūras iestādes, noma, amatnieki, muzeji, kolekcionāri, izdevniecības, suvenīru ražotāji, lauku konsultāciju biroji, TIC, ēdināšanas, lauku tūrisma uzņēmumi, zemnieku saimniecības, izglītības iestādes, mediji.

Drošība

Apsardze, apdrošinātāji, bankas, sadzīves pakalpojumi, viesnīcas, zemnieku saimniecības, ēdināšanas uzņēmumi, nozares asociācijas, transporta uzņēmumi, nomas uzņēmumi, reklāmas aģentūras, NVO, papildus piedāvājuma veidotāji, tūrisma aģentūras.

Sadarbības sistēmu veidošanās tūrismā ir:

- 1) mijiedarbības procesi nevalstiskajā un privātajā sektorā, kas ir orientēti uz tūrisma attīstību;
- 2) institucionalizācija no valsts puses.

Pielietošanas iespējas.

Tūrisma sadarbības sistēmu izpētes metodiku var izmantot:

- nozares konkurētspējas veicināšanai, izmantojot kā metodiku tūrisma klasteru veidošanās kvalitatīvai analīzei;
- tūrisma nozares attīstības stratēģiju veidošanai reģionos.

Identificētā situācija lauku tūrismā Zemgalē.

Lauku tūrismā Zemgalē ir identificēti 28 klastera veidošanās kandidāti.

Klastera veidošanās pamatā ir:

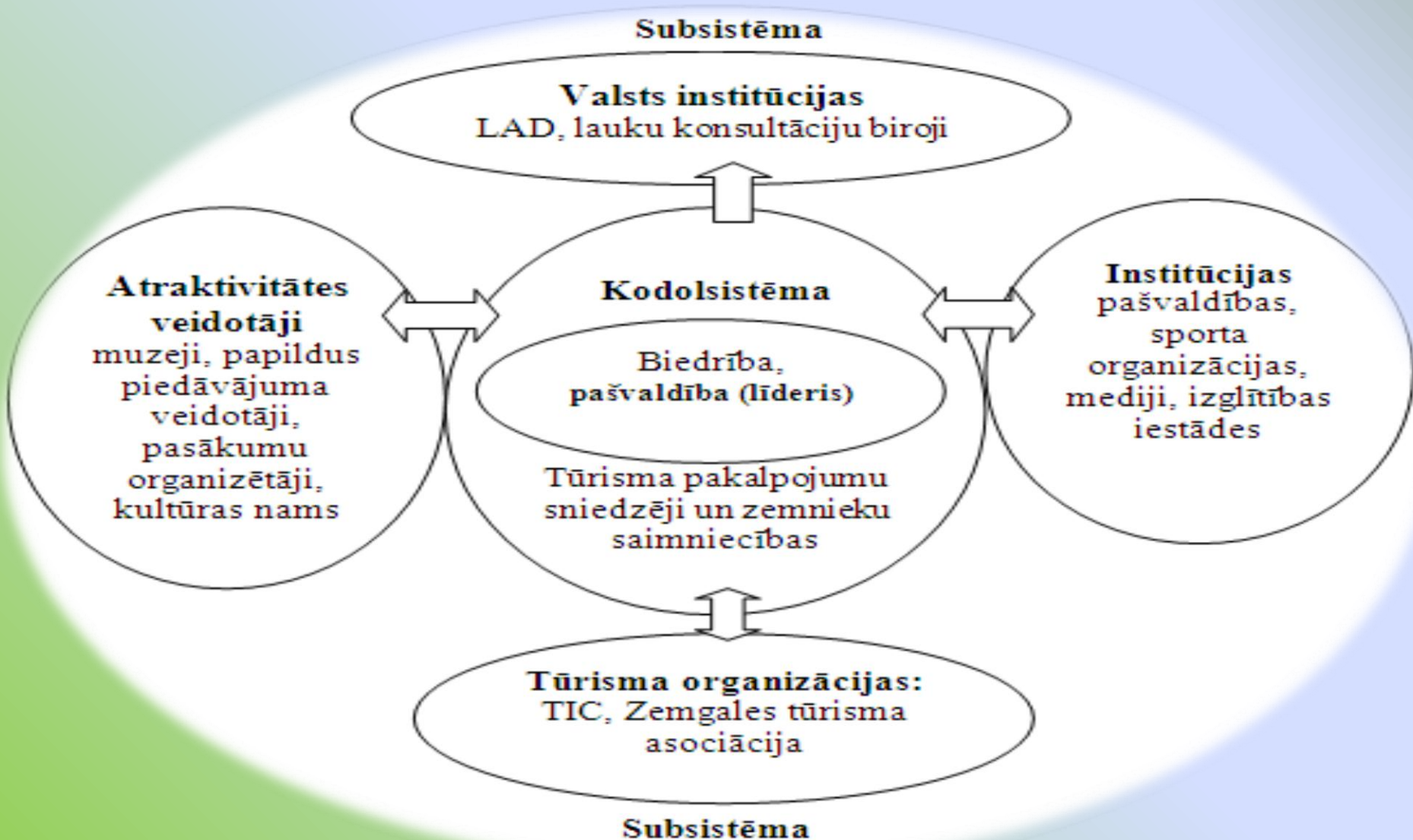
- nepieciešamība pēc informācijas un zināšanām;
- sadarbības partneru nepieciešamība tūrisma produkta veidošanā;
- drošība.

Labās prakses piemērs – tūrisma puduris Saukas dabas parkā.

Saukas Dabas parka teritorijā atklātais lauku tūrisma puduris atbilst tūrisma pudura definīcijai, jo ietver:

- *naktsmītņu piedāvājumu;*
- *tūrisma pudura mobilitātes elementus;*
- *tūrisma pudura dinamiskos elementus.*

Sadarbība tūrisma pudurī Saukas dabas parkā.

Sadarbība tūrisma pudurī Saukas dabas parkā.

- Sadarbība tūrisma pudurī norisinās horizontālās un vertikālās dimensijās, jo uzņēmēji savos sadarbības tīklos bez tūrisma uzņēmumiem iekļāvuši plašu sadarbības partneru tīklu, kas nav tieši saistāmi ar tūrisma nozari.
- Sadarbību var vērtēt kā rezultātīvu, jo ieguvumi no sadarbības ir lielāki, nekā lauku tūrisma pakalpojumu sniedzēji cerējuši sākumā.

Ieteikumi tūrisma puduru attīstībai.

- **Veiksmīgāk** sadarbosies tūrisma puduri, kuros ir **ģeogrāfiski tuvi** savstarpēji saistīti tūrisma pakalpojumu sniedzēji un organizāciju grupas kādā noteiktā darbības jomā.
- Kopienā organizētos tūrisma pudurus raksturo korporatīvs un papildinošs princips, kura pamatā ir vienošanās par galvenajiem mērķiem, nepieciešamajiem rīcības virzieniem un teritorijas attīstības vajadzībām.

Ieteikumi tūrisma puduru attīstībai.

- Atsevišķu klasteru izveide reģionā varētu veicināt tūrisma produktu specializāciju un sezonalitātes izlīdzināšanu, kas, savukārt veicinātu konkurētspējīgāku lauku tūrisma sadarbības sistēmas funkcionēšanu.
- Veicinot klastera izveidi lauku tūrismā ieteicams identificēt tos pakalpojumu sniedzēju tīklus, kas ir mazāk atkarīgi no attāluma un var viens otru papildināt.

Ieteikumi tūrisma puduru attīstībai.

- Klasteros iesaistīto dalībnieku lomu izpētē būtu nepieciešama kvalitatīvā pieeja, organizējot intervijas vai fokusa grupas, vācot datus par sektoru, klastera saiknēm, attiecībām un klastera virzītājiem.
- Lauku tūrisma klasterī ir jāiekļauj arī sadarbības partneri pilsētās, kas sniedz lauku tūrisma uzņēmējiem dažādus pakalpojumus (biznesa, finansu, izglītības un pētniecības).

Paldies par uzmanību!